

نشریه ی داخلی گروه داستان گیلکی
شماره ی درد - تیرما ۱۵۸۴ - آبان ۱۳۸۹

پیشاښوځب:

سخته دڼه..
سخته وختی کسوښښه نیوښته
دری:
«چنی تآ بوتم بوشو؟
چنی تآ بوتم: شوڼ همش اصله و
مؤنسن همیشک استثنا.
اممآ تو همش گوتی کی مو
استثنا دوجین بودم..
یکدفاری تی دس تلفن زنگ
بوخوره کی: فلؤنی خبره دانئی؟
تنآم بودؤنی فلؤنی یکنه جه
اوشؤنی بو کی استثنا دوجین
بوده بو. کی هم بومؤنسه بو و هم
ایسابو..

بأزین وأتوره بزنی و تی بنوښته!
وا بدی و اویرأبی خیابؤنؤن مئن..
بازؤن ای کی چره هو زمت کی
او کلمه ن نیوښته دبئ، تی دس
تلفن زنگ بوخورده و تآ حیرؤنأ
گوده، ببون تی مالخولیا..
بأزون زاکون یممراً هممه ته یی
هرچی هقسسأی بوکونین مننښه
بین کی یکنه خوځیر چی بنویسین
کی شیمئه دیل یمبون اون مئن
دبون و هنده، خالی مرئنه نبون..
سخته کی بفأمی فلؤنی خانم کی
دو سو دفا ویشتر اینه ندبئی، ۱۴
ته خوځرم کتاب وآگردؤن بوده کی
هیئتته تا آلنی بیرین نمأن!
سخته کی اوشؤن خانواده نه بینی

و مننښه بی هیچچی بوگوئی!
هممه تآ جی سخت تر اینه کی
بخای او دو نفرئبه کی دڼه آلؤن
دؤنی بدجور «یکنه» بون، یادنؤمه
چاکونی. کی کسؤن یمنوښته نه
هاگیری، دنه دنه بوخؤنی و دچین
وآچین بوکونی و مننښه بی او
بنوښته نه خالی یکنه متن یم
مورسؤن بینئ..
سخته دڼه..
سخته «دوشمبه بازار»!
اممآ..
بنه!

اُنی کی اُجیر خَانیڈ، ایتا متنه کی سینا مدبَرنیا بینوشتہ بو وَاَنہ پور خوش دَاشتی.
خوقولی، اُن ایتا درد دلہ وارش مرا کی خودیل رُئہ بینوشتہ بوا!

من و وارش

بوگوفتی کی ایا ہوا چنقذر گرمہ ، بیا
بیشیم دار ۛ جیر بینیشینیم و تی دیوان،
تی شیون ۛ دیوان و تی جانماز ترا خاطر
نشہ و من گریہ امرا بوگوفتم کی می
طلایی صندوقچہ کی جانماز و شیون ۛ
دیوان اون ۛ درون نہابو، او کور خو امرا
برده، و تو ايسفر جانمازی کی گول ۛ
یاس عطر ۛ جہ پوربو و ایتا دیوان ۛ ناچہ
مرا فادای۔ پورزماں بو کی ہمدیگر
ۛ امرا شعر نخواندہ بیم ، چہ آرامشی
مرا فادأ و امی پیر ۛ ہمسادہ باز امہ رُئہ
ایتا سبد کلوجہ باورده و ریکا و ری
را قصہ یا امہ رُئہ بوگوفت . اما گریہ
بوکودیم و ایتا پاکت سیگار ترا فادأم تا
ریکا رُئہ ببری۔

.....

وارش می مأنستن خندہ کونہ و ہی زماں
نیگنہ کی می دیل بیگیفته یہ اُ بی رنگ
ۛ دنیا جہ. وارش ایتا دیل دارہ مرداد ۛ
آفتاو ۛ گرمی مأنستن و جہ او زماں کی
بوگوفتم وارش! خستہ ۛ بؤستم اُ مردومان
ۛ جہ کی رفاقتا دوزدانید ، وارش می مرہ
قار بوکودہ .

وارش! بہ خدا قسم کی خستہ ۛ بؤستم،
تو کی نئسائی ویشتر خستہ یم۔ شبانی
کی ہمدیگر ۛ امرا یادگارامی خانہ او ۛ
چاہ درونی، یادگاری عکس تاوداییم ترا
خاطرأشو؟ پس ہسا وگرد، می ویرجا
بئس۔ تو کی ایسائی می چمدانان ، عشق
ۛ طعم ۛ جہ پورابہ و تی نی لبک ۛ صدا
شہ تا می دیل ۛ خستہ لچہ ۛ سر و ہمہ
جا نورانی بئہ۔ تو کی ایسائی می باغچہ
دووارہ خندہ کونہ و پاپلیان گیلکی آواز
خانیڈ و می مار - می عشق - باز مرہ نامہ
نیویسہ و تہ رہ ہم سلام رسانئہ۔

پس ہی زماں نوشو۔ اگرآم شی، مرا تی
امرا ببر تا خودا آسمان ۛ لچگی۔

خاندیم . اویا بو کی قسم بوخوردیم امی
اسم تا قیامت بمأنئہ و او روز کی عاشقا
بؤستہ بوم ، وارش می وأستی ایتا دشت
، گل و قناری آواز اُ پیشکشی باورده . اما
چن روز بعد کی می ویرجا بأمؤ، من اُن
ۛ صدایا نیشتاوستم، چونکی رویا درونی
غرقا بآستہ بوم و دئہ دوس نأشتیم کی
أما بیبیم۔ تنہا خأستیم کی من بَیم و او
پری کی طلائی مو دأشتی و کاس ۛ چوم
۔

امی جشن ۛ درونی، وارشأ دعوت نوکودم
، تنہا شالان امی جشن ۛ رُئہ بأمؤبید .
چن ماہی خوش بیم ، اگر چی می خانہ
باغچہ خوشکا بؤستہ بو۔ او روزام کی او
پری مرا ترکا کودہ ، باز وارش بو کی می
ویرجا بأمؤ و من خجالت ۛ جہ گپ نزم و
وارش ہیچ زماں نوگوفتہ کی امی رفاقت
ۛ رسم اُن نوبو . فقط مرا نوازش بوکودہ
، فقط نوازش .

وارش! خأستیم ایتا قطرہ او بیم بشم
دریا تان ، خأستیم پرواز بوکونم آسمان
بشم تا کی تی چومانانیدیم ، وارش! بی
وفایان ۛ امرایم مگر وفا رسمہ ؟

تو کی بأمؤیی، می خانہ باغچہ دووارہ
سبزأ بؤستہ و می دستان باز گیل ۛ بویا
دایی،

دووارہ می ماری زبان مرا خاطر بأمؤ۔
شیرین بوا! نہ! می ماری زباناً گم۔

او پری ایتا غریب ۛ زبان ۛ امرا گپ زئی و
من ناچاری جہ، اونا یاد بیگیفتم .

غریب ۛ گپان ۛ درونی، سیاہی بو، طوفان
بو و پاپلی سوجستن صدا، و من ایچی
دونبال گردستیم، می ماری زبان ۛ دونبال
کی مرا جہ خاطر بوشؤبو۔

تو کی بأمؤیی تی اولین خندہ امرا می
ماری زبان، باز مرا بہ خاطر بأمؤ۔

شیرین بوا! نہ! می ماری زباناً گم، و
تا خأستیم کی بگم وارش مرا ببخش،

دراز شبان کی وارش امی خانہ ورجا
رددأبئہ، بفرمایی گم و ہمدیگر ۛ امرا
ایتا سیگار کشیم و چای خوریم۔ وارش
، اُ آسمانی پاکی ، ہی زماں بدون ۛ اُن
کی ایتا پیشکشی خو امرا باورہ، می ورجا
نایہ۔ ہمیشہ خو امرا ایتا سبد دور ۛ دراز
سرزمینان ۛ آواز ، ایتا سبد دریا امواج ۛ بو،
یا ایتا سبد آلالہ و نسترن و تنہایی باغان
ۛ بویا خو امرا اورئہ، منام ایتا شعر جہ
شیون اُن ۛ رُئہ خأنم۔

وارش ہمیشہ آئبہ امی خانہ پرچین
ۛ پوشت، مرا دوخانہ۔ من پابرندہ دؤوم
و درأ واکونم۔ وقتی ہم کی خاب ایسم،
وارش بی سرصدا شہ می گولان ۛ ویرجا
و ایتا سر اوشانأ زنئہ۔ شہ ایتا دار ۛ جیر
نیشینئہ و خو نی لبک ۛ امرا شقایقی
آہنگانأ اوشان ۛ رُئہ زنئہ ، مرآم نیگنہ کی
چن ساعت امی خانہ ور، تنہا قدم زنن
دوبو۔

وارشأم می مأنستن ریاضی حُب نأنئہ
، تنہا شعر دأنئہ و ترانہ ، لبخند دأنئہ
و عشق۔

وارش می پیلہ مار ۛ امرایم رفقو بو . می
پیلہ مار ہمیشہ گوفتی :

((وارش تانہ امی دیلا زندہ بدأرہ))۔
نقلأنیا کی خوفتن ۛ زماں گوفتی، وارش
ۛ امرا شروع بؤستی و زماں کی بمرد،
وارش پورزماںی اویرأ بؤستہ بو۔

بعدن ایتا پاپلی، مرا بوگوفتہ کی وارش،
شبان، پیلہ مار ۛ مزار ۛ سر شؤیی و نی لبک
زئی و ہی گریہ کودی۔

وارش می مأنستن ہمیشہ خندہ کونہ و
ہی زماں نیگنہ کی می دیل اُ بی رنگ
ۛ دنیا جہ بیگیفته یہ . وارش ایتا دیل
دارہ آفتاو ۛ گرمی مأنستن و دوتا چوم
دارہ حافظ ۛ دیوان جہ قشنگتر۔ ہمیشہ،
شبان نیشتیم دار ۛ جیر و وارش نی لبک
زئی و من شیون ۛ شعرانأ اون ۛ رُئہ

در سوک شمیم هدایتی و سینا مدبرنیا

حمید امجد

پای تلفن از رشت گریه کرد و پرسید راه دیگری برای تسریع در انتشار کتابش نیست؟ آیا مذاکره با اداره‌ی کتاب کمکی می‌کند؟ پاسخ این بود که چه مذاکره‌ای؛ گفته‌اند کتاب هیچ مشکلی ندارد، فقط مراحل اداری قدری طول می‌کشد، فقط چند روز دیگر... و روز شنبه هشتم آبان شمیم هدایتی همراه همسرش از رشت به تهران آمد، به اداره‌ی کتاب وزارت ارشاد رفت تا درخواستش برای تسریع را بگوید، و نیازش به انتشار کتاب را، پیش از آن که عزیز بیمارش از دست برود. آن‌جا باز همان جواب اداری همیشگی را شنید و تلخ و غمگین به دفتر انتشارات بازگشت و نیم نوبت داشت از سودای شروع ترجمه‌ای دیگر می‌گفت؛ چون دست‌وپا زدنی برای تسلیم نشدن به یأس. عصر شنبه بود که از دفتر رفتند. یکشنبه نهم آبان راهی شمال شدند، که خبرشان از جاده رسید و بند دل را پاره کرد... خبر که رسید، لایه‌لای بهت و نابوری، یاد فرهاد غبرایی افتادم که شانزده سال پیش آرزوی دیدن انتشار ترجمه‌اش از «سفر به انتهای شب» را همین‌جور به گور برد. و یاد آمد که همان زمان چند نشریه در سوک فرهاد، که با همین اندوه، در همین جاده، به‌همین شیوه از دست رفت، جمله‌ای از فیلم «مسافران» را نقل کردند که: «لعنت به جاده‌ها اگر معنی‌شون جداییه». به یاد آوردم شمیم هم شیفته‌ی آثار بهرام بیضایی بود و می‌گفت مرا هم از کودکی از تصویرم در همان فیلم می‌شناخته. به یاد آوردم همین اواخر، وقتی دست در کار ویرایش «پرنندگان در پاییز» بودم، هیجان‌زده برای آقای بیضایی (که همچنان روی «هزار افسان کجاست» کار می‌کردند) نقل می‌کردم که مشغول کار بر رمانی از یک نویسنده‌ی آمریکایی هستم که از قضا شخصیتی ایرانی هم در آن حضور دارد و آن شخصیت ایرانی جایی از کتاب درباره‌ی فرهنگ ایرانی، قصه‌های ایرانی، قصه‌ی سنگ صبور، و نهایتاً درباره‌ی «هزار و یک شب» و اصل ایرانی‌اش که «هزار افسان» باشد حرف می‌زند. و در برابر ابراز خوشحالی آقای بیضایی، ادامه می‌دادم که «پرنندگان در پاییز» شباهتی عجیب هم به «مسافران» شما دارد: کتاب با یک سانه شروع می‌شود، عده‌ای می‌میرند، و باقی کتاب درباره‌ی مواجهه‌ی بازماندگان با این مرگ‌ها و زندگی است که تداوم دارد، درباره‌ی پیوندهای گسسته، و پیوندهایی که شکل می‌گیرد... و البته یک شباهت دیگر: درست مثل «مسافران»، کتاب هم با روایت یک راوی آغاز می‌شود که در همان اولین فصل می‌میرد... حالا به این‌ها که فکر می‌کنم، فکر مرگ در فصل اول، فراتر از اثر هنری، پیش چشمم به واقعیت نشسته می‌کند و باز مبهوت و غمگین می‌شوم. به یاد می‌آورم در همین بهار گذشته در سفری به شمال، شمیم و همسر مهرانش به‌لطف بسیار میزبان‌مان بودند؛ باز مثل زوج شمالی فیلم «مسافران». به این فکر می‌کنم که عنوان‌های «مسافران» و «پرنندگان در پاییز» حالا در این پاییز تلخ چقدر برازنده‌ی شمیم بیست‌وهشت‌ساله و سنینای سی‌وسه‌ساله است. و دست آخر به تلخ‌ترین شباهت فکر می‌کنم؛ به این که آن‌ها هم در این جاده به مقصد نرسیدند. چرا مقصد این‌همه دور است؟ لعنت به جاده‌ها اگر معنی‌شان جدایی است.

باید می‌دیدیدش هنگام کار روی رمان ناباکوف، یا مخاطب نامه‌های هرروزه‌اش می‌بودید در آن دوران، تا دریابید چگونه با شخصیت‌ها و رویدادهای کتاب ناباکوف همراه و حتی «میتلا» شده و تا مرز ماخلولیا آن‌ها را به درون زندگی‌اش راه داده بود...

پس از ترجمه‌ی «پرنندگان در پاییز» با براد کسلر مکاتبه داشت و کسلر کتاب تازه‌اش «ترانه‌ی بزرگ» را برای او ارسال کرده بود که شمیم آن را برای ترجمه و انتشار در ایران نامناسب یافت؛ اما با پرس‌وجوی بسیار عاقبت نسخه‌ای از کتاب قدیمی‌تر کسلر، «کریسمس هیزم‌شکن»، یافته و از اروپا درخواست کرده بود، و روز هشتم آبان که دیدمش گفت ترجمه‌ی آن را هم تمام کرده و خیال دارد باز به سراغ ترجمه‌ی اثری از آن تایلر برود. بالین‌همه در این دیدار هشتم آبان هیچ نشانی از شور و هیجان پیشینش در او پیدا نبود. غمگین بود و تلخ و بی‌تکلیف. همه‌ی کارنامه‌ی حرفه‌ای حجیم و رنگینش را طی مدتی حدود سه چهار سال شکل داده بود؛ و با این‌همه هنوز هیچ‌کدام از کتاب‌هایش منتشر نشده بودند. اغلب‌شان در مراحل مختلف دریافت مجوز چاپ بودند و چندتایی با دریافت اصلاحیه باید تغییراتی می‌کردند تا قابل انتشار بشوند. و این نه تنها با شور و هیجان شمیم، که با وضعیت روحی و رفتاری‌های اخیرش نیز نمی‌خواند. نامه‌های اخیرش، که مثل همیشه پرشمار بودند، این اواخر سرشار بودند از دغدغه‌هایش در مورد بیماری یکی از عزیزانش، و شمیم آرزو داشت کتابش، «پرنندگان در پاییز» که مدت‌ها بود آماده‌ی انتشار شده بود و مدام در نشریات آگهی می‌شد، هرچه زودتر از چاپ درآید تا عزیز بیمارش آن را ببیند. و این عملی نمی‌شد. مجوز انتشار کتاب منوط بود به چند مورد تغییر کوچک، که ماه‌ها پیش اعمال و اصلاح شده و به اداره‌ی کتاب وزارت ارشاد فرستاده شده بود تا برگه‌ی مجوز صادر شود و کتاب بتواند دریابد. همه چیز کتاب آماده بود، جلدش هم چاپ شده بود و فقط مانده بود اداره‌ی کتاب تطبیق آن چند مورد تغییر کوچک در متن را به انجام برساند و مجوز را صادر کند. و همین کار بیش از شش ماه طول کشیده بود و طی تمام این مدت مدام می‌گفتند کتاب مشکلی ندارد، مجوز تا چند روز دیگر صادر می‌شود. بارها شمیم

بهترین رمانی که من در سال‌های اخیر خوانده‌ام، کتابی منتشر نشده است. من این کتاب را طی مراحل ویرایش و آماده‌سازی برای انتشار در انتشارات نیلا خواندم. چند نوبت، در ویرایش‌های متعدّدش. و هر بار با لذت و شگفتی، مبهوت ظرافت‌های کار نویسنده در تلفیق ساختار رمانی مدرن با ریشه‌ها و ارجاعات اسطوره‌ای در فضای معاصر، و آشنایی ستایش‌انگیز نویسنده با ساختارهای موسیقایی، اصطلاحات هوانوردی، دنیای پرندشناسی، ذوق آشپزی و اقسام غذاهای بین‌المللی، و البته تاریخ و جغرافیا و فرهنگ‌های غربی و شرقی (یونان باستان، اروپا و آمریکای مدرن، ایران، چین، هند و...) می‌شدم، و نیز غرق ستایش دقت و وسواس و ظرافت کار مترجم و خستگی‌ناپذیری‌اش در جست‌وجو و یافتن معادل‌های این جهان درهم‌تنیده‌ی چندفرهنگی. نام این کتاب «پرنندگان در پاییز» بود؛ رمانی نوشته‌ی براد کسلر، نویسنده‌ی آمریکایی. این کتاب را چند سال پیش برای ترجمه به دوست مترجمی پیشنهاد کردم. و این مترجم دختر بسیار جوانی بود سخت پُرانگیزه، سخت پُرنبرو، و سخت امیدوار؛ نامش شمیم هدایتی. با شوهر جوان و فرهیخته‌اش، سینا مدبرنیا، از بچه‌های تئاتر رشت، از گیلان آمده بودند؛ همراه با ترجمه‌هایی از سه فیلمنامه‌ی دیوید مامت («رای نهایی»، «تقاطع استیت و مین»، «سگ را بجنان»). دخترک بیست‌وچهارپنج‌ساله بسیار پُرشور بود، و شیدای سینما؛ چندان که حاضر نبود چیزی جز فیلمنامه، آن‌هم از فیلمنامه‌نویسانی خاص و از سینمای خاص، برای ترجمه دست بگیرد. به اصرار همسرش سینا بود که پذیرفت ذوقش را در ترجمه‌ی ادبیات داستانی هم بیازماید. و اولین رمانی که برای ترجمه به او پیشنهاد کردم، همین «پرنندگان در پاییز» بود. کتاب را به رشت برد و مدتی بعد که با ترجمه برگشت، شور و هیجان تازه‌اش تماشایی بود. حالا پیش خنده‌های خاموش سینا، جوش و جلا می‌زد که دیگر فقط می‌خواهد رمان ترجمه کند؛ عین همین شور و هیجان تماشایی را بعدتر — پس از ترجمه‌ی دومین رمان — نیز می‌شد در او دید؛ وقتی که رمان «شام در رستوران دلتنگی» اثر آن تایلر را ترجمه کرده بود و غرق هیجان می‌گفت دلش می‌خواهد بعد از این فقط آثار خانم تایلر را ترجمه کند؛ و باز سینا بود که می‌خندید و پیشنهاد می‌کرد حالا ترجمه‌ی نمایشنامه را هم آزمایش کند! شمیم هدایتی پس از این‌ها که گفتم، رمان‌های «تردبان سالیان» و «جهانگرد اتفاقی» اثر آن تایلر، سپس نمایشنامه‌های «سه روز باران» اثر ریچارد گرین‌برگ و «رادیوگلف» اثر اگوست ویلسون، بعد باز رمان‌های «آمستردام» اثر ایان مک‌یون، «رویا‌های شیرین» اثر مایکل فرین، بعد دو مقاله در حوزه‌های زبان‌شناسی و تئاتر، و پس از این‌ها رمان «به دلک‌ها نگاه کن!» اثر ولادیمیر ناباکوف و آن‌گاه داستان «کریسمس هیزم‌شکن» باز از براد کسلر را ترجمه کرد.

روی هر متن بارها کار می‌کرد. وسواسش غریب بود، تا مرز غیرت روی تک تک واژه‌ها و حروف. دوتا از این رمان‌ها را به من تقدیم کرده بود؛ اولین و آخرین‌شان را. با این‌همه، حتی وقتی کتاب پیشکش شده به خودم را ویرایش می‌کردم، شمیم سر هر جمله، هر کلمه، هر ضمیر، هر نقطه، هر ویرگول بحث می‌کرد، چانه می‌زد، می‌جنگید، استدلال می‌کرد... و

شمیم و سینا

مجتبی هدایتی

شمیم با یک خودکار بیک و چند ورق کاغذ رسید؟
کدامان از خود گذشتیم تا کس دیگری بخندد؟ کدامان وقتی حرف آزادی شد پس کشیدیم و کدامان پشت گرمی شدیم، استواری، راست قامت ایستا بر سنگ فرش خیابان؟ چه کسی از ما پیش از روزی مثل این به این مطالب اندیشید؟ کدامان مثل شمیم و سینا پس از سالها هنوز و هر روز برای همسرمان یادداشتهای کوچک در جای جای خانه قرار می دهیم؟ چقدر هنوز هر روز هوای یکدیگر را داریم؟ چگونه وقتی حتی یک ساعت خراب، دو بار در روز، زمان دقیق دقیق را نشان می دهد همه چیز را به گردن عشق بیاندازیم؟ خودمانیم، آیا واقعا دردمان این است؟ این روزها به خود می گویم در نبودشان هم گویی آموزگارند.
سبزه میدان، بیمارستان قدیمی آریا، ۲۸ ام دی ماه ۱۳۶۲ ساعت ۱۲ شب، برادر دخترکی که از شمارگان عمرش ۲ سال بیشتر نمی گذشت به دنیا آمد. حال آنها ۳ نفر بودند شهرزاد، شمیم و مجتبی. پدر و مادر بچه ها روز و شب سخت کار می کردند و خواهر بزرگ پسر هم خسته از کلنجارهای روزمره نگهداری بچه ها، شب زود به خواب می رفت. یاور مادر خانواده کوچک ۲ ساله بود و یار شبانگاهش: "مامان! پوشک می خوی؟ مامان! شیر بیارم؟" انگار ذاتا فداکاری را در خود حمل می کرد که به جای حسادت از به دنیا آمدن برادر جدید که رسم اطفال این سن است، به یاری مام خود می پرداخت. گویی محبت در او بالفطره بود. بخشندگی، گذشت، چیزهایی شبیه اینها را.
زمان می گذشت و شمیم و مجتبی که حالا همه به آنها دوقلوها می گفتند کنار هم بزرگ می شدند و شهرزاد هم در هر لحظه مراقب آنها بود. شروع تحصیل در مدرسه آغاز هم گامی بچه ها بود، که دوقلوها را در لاکانی هر روز در مسیر مدرسه دست در دست هم قرار می داد تا با هم به خانه بر می گشتند. ۱۰ تومان در جیب مجتبی، ۲۰ و گاهی ۳۰ تومان هم در جیب شمیم. مقداری، پول بلیط اتوبوس و در روزهای بارانی پول تاکسی بود، و باقی که جمع می شد و پس انداز، پول پیراشکی های خرمایی خوشمزه.
در راهنمایی بچه ها کم کم از آن همه معلم به وجد آمده بودند. دست سرنوشت و

زندگی و مرگ دو کلام که گویی از یکدیگر جدایی ناپذیرند اما یکی هستند. مسئله این است که چگونه می خواهیم خود را توجیه کنیم. یا به قولی:
بین است و هست فرق ظریفی است:
است، استن است

و

هست، رستن از استن.
...نیست اما تنها نیست می باشد: پگاه تعادل.

اینکه خورشید بر می تابد هر صبحگاه، واقعیت دارد و اینکه روز است، حقیقت دارد. چقدر در واقعیت زیستیم و چقدر به حقیقت نزدیک گشتیم؟ چقدر آزاد بودیم؟ چقدر به دنبال چیزی که فکر می کردیم آرامش است اینقدر دودیدیم؟ در این دویدن و کار از جلوی چند چیز به سرعت رد شدیم؟ چه چیزهایی را ندیدیم؟ چه کسانی را رد کردیم؟ چند بار مثل شمیم وقتی چشمانمان از خستگی در حال بسته شدن بود اول به گنجشک های کوچه غذا دادیم و بعد خوابیدیم؟ چند بار وسط دغدغه های روزمره مثل سینا ایستادیم و با بچه گربه ای صحبت کردیم تا سبک شویم؟

آی مردم چند بار عشق را ترجیح دادیم؟!

چقدر به جای اینکه همه اطراف را با دقت بنگریم فقط بوق زدیم تا سریعتر راه بیفتیم؟

چقدر به جای اینکه مثل شمیم و سینا با هم بخندیم، به هم خندیدیم؟
چند بار مثل آنها به زندگی بیخود و مصرفی دهن کجی کردیم؟ چقدر هوای هم را داشتیم؟ چند بار از هم عذرخواهی کردیم؟ و چند بار عذر هم را خواستیم؟ چند بار به جای شاد گشتن درونی، گشتیم و خیال کردیم که شادیم؟

چند نفرمان می دانیم که شغلمان چیست؟ چند نفرمان به خود آگاهی؟ کدامان هیچ اندیشیده که شروع هر پیشه ای آغاز رسالتی است؟ کدامان این را به نفر دیگر آموخته که به نقل از علی شریعتی نفهمیدن عین ...

چند نفر از ما با داشتن اینهمه فناوری های گران و پرتابل الکترونیکی به جایی رسید که سینا با کامپیوتر کهنه اش رسید؟ چند نفر از ما با اینهمه کتابخانه های بزرگ و رنگارنگ و دسترسی به دانش و سرمایه های ملی و بین المللی به جایی رسید که

"همیشک گیلک بمانی"

م.پ. جکتاجی

"سینا" یا می پسر، می کوچی برار^۱ مانستن دوست داشتیم. می جوان رفاق بو کی می مره پا کوبستی. وختی اون^۲ مرگ^۳ خبراً بشناوستم، می دیلا^۴ تش دکفت.

چقد شاد بو ا^۵ پسر! چقد بی تاب بو ا^۶ پسر! چقد "گیلک" بو ا^۷ پسر!

گیلان^۸ رئه و اسی^۹ رُخ بوکوده بی، گیلکی رئه خاسی^{۱۰} لوز بترکائنه بی. می دس یاور بو. اون^{۱۱} رو حیساب کودیم، اون^{۱۲} رو گولاز کودیم.

هائنه پاییز^{۱۳} توند^{۱۴} وا با قایده به وز نامؤ، ا^{۱۵} راست^{۱۶} نهالا^{۱۷} جه امی "گیل" جرگه^{۱۸} واچرد. اونأ کی تازه خال بزئه بو، رنگأ گیفته بو، سبزأ بوسته بو، خو امرأ ببرد.

هسا دئه نئسا^{۱۹} "گیلکان" خوشکأ بوسته دیم^{۲۰} سر^{۲۱} "خانده دپاچه، اوشان^{۲۲} چوما^{۲۳} فاندرد، خو مهربان لب^{۲۴} مره، ایشتاو بزئه، بگه:

"همیشک گیلک بمانی"

که روز آخر قبل از سفرش صحبت می کرد، گفته بود که برای پیگیری چاپ کتابش به تهران می رود و وقتی شهرزاد گفته بود فایده ای ندارد و خواست او را منصرف کند، گفت: اینبار باید کار انجام شود. یا با کتابم به رشت می آیم یا جنازه ام را به رشت می آورند.

برای آن لحظه که ذهن روشنست،

به تو فرمان رفتن داد

**برای آن گردن باریک و ساق های
استوار لاغر**

**برای آن دست ها که به ساقه ای می
مانست**

برای آن چشم ها

که هسته های چوبی خرما بود.

برای آن کلام

که نگفته مادر بود

**برای آن جنگجوی حریصی که از
فرشتگان خفته در داستان های قلب تو**

هر بامداد با شوق

نقشه ی گنجی را می جست

برای زنی که شهید تفکراتش شد

**برای آن لحظه ای که روی پای رنجورت
ایستادی.**

از برای لختی،

که به بازوان تنومندت، تکیه می کرد.

برای لحظه ای،

آن تو،

از پشت عینک،

**که با چشم های سرخ از خستگی ات
بامهر**

به او لبخند می زدی.

**برای کودکی زاده نشده که می توانست
انقلاب شماها باشد**

برای شیرمردی

که همه ،

حجم افکار زن شهیدش شد.

برای همه چیز از شما ممنونم.

کنار شهرزاد که در دانشکده ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران گرافیک می خواند به تحصیل زبان فرانسه مشغول شده بود. مدتی از تحصیلش نگذشته بود که دوری از رشت عزیز را نتوانست تحمل کند. دانشگاه تهران و زبان فرانسه را رها کرد و با پیگیری مادر به زادگاهش بازگشت و بعد از ۴ سال در دانشگاه گیلان با رتبه ی ممتاز در رشته ی ادبیات زبان انگلیسی فارغ التحصیل شد. حال وقت درو بود.

تدریس شمیم را اغناء نمی کرد. شاگردها این شیر زن کوچک را می بستند. ذهن گرم و زنده ی سینا، سینای خوب، سینای روشن، سینای پاک، سینای مرد و سینای تنها، که حال در کنار او بود، بیش از پیش او را به سوی علاقه ی مشترکشان "ادبیات" سوق می داد و از اینجا بود که شمیم خودکار و کاغذ را برداشت و شروع کرد به قلم نگاری. می نوشت و می نوشت. بدون خستگی، با عشق. بدون هراس، با غیرت. پرندگان در پاییز اثر برادکسلر را که برگردان می کرد برای نام معادل تک تک پرندگان و گیاهان از مجتبی می خواست که از گروه پرند شناسی و سیستماتیک گیاهی دانشگاهش نام اصلی را بیابد.

بعد سه فیلمنامه از دیوید مامت را ترجمه کرد: رای نهایی - تقاطع امیت و مین - سگ را بجنیان، این زمان ها بود که با آن تایلر آشنا و شیفته اش شده بود. سه کتاب از او بنام های: شام در رستوران دلتنگی، نردبان سالیان و جهانگرد اتفاقی را هم ترجمه کرده بود.

می خواست وارد حیطه هایی نزدیک و مشابه باشد و از سوی دیگر ظرافت را نیز از دست ندهد برای همین با شیطنت دو نمایشنامه را نیز ترجمه کرده بود: سه روز باران اثر ریچارد گرین بک و رادیو گلف اثر آگوستا ویلسون. دو رمان بلند را بدست گرفته بود که خسته اش کرده بودند و می گفت: مجتبی اگر حال منمیرم دیگر نمی میرم! آمستردام اثر یان مک یون و رویاهای شیرین اثر مایکل فرین.

به دلک ها نگاه کن اثر ولادیمیر ناباکوف، روحش را با حیات روزمره به چالش کشیده بود و ترجمه ی کریسمس هیزم شکن اثر براد کسلر را دوست داشت. جالب است که این روز های آخر تازه نام نخستین کتابش را که ترجمه کرده بود دریافتیم: فیلمنامه ای به نام: زندگی شیرین پس از مرگ اثر اتم اگویان.

دو مقاله در حوزه ی زبان شناسی ترجمه کرده بود و ترانه بز برادکسلر و ۲ کتاب دیگر از آثار دست نویسش هستند که هنوز تحویل انتشاراتی داده نشده است. با شهرزاد

مادر با دقت باز مدرسه ی آنها را کنار هم قرار داده بود. برای شمیم که حال قهرمان پینگ پنگ المپیاورزشی استان گیلان بود میزی تهیه شده بود که زمستانها به سالن خانه می آورد و تمرین می کرد. شاهین و امیر و حامد و مینا و مجتبی حریفهای تمرینی ضعیفی برای او بودند.

دو قلوها کم کم کتابهایی که شهرزاد دستشان داده بود را می خواندند و پا به دنیای جدید می گذاشتند. در کنار دغدغه های بلوغ و نوجوانی و پرش های مقتضی، همه ی مردم به شکل دیگری شده بودند. دفترهای شعر را مجتبی پر می کرد و داستان های کوتاه را شمیم.

عاشق شخصیت ها می شد. با چه گوارا همدردی می کرد. همه چیز در مورد به قول خودش "چه" را جمع آوری می کرد. می گفت آمارو نباید بمیرد. لابه لای وسایل شخصی اش، آلبوم عکس هایی از گمشدگان داشت و سعی می کرد ارتباطی بین حیات مجهول و گمشده و دنیای روزمره برقرار سازد.

در کنار شهرزاد که با سرعت سرسام آوری پله های تکامل ذهنی را می پیمود، دوقلو ها با تانی مقتضی سن به آرامی به پیش می رفتند.

گورگی و مایکوفسکی، کامو و جخوف، بول و سارتر، تورگنیف و شولوخوف، مایکوفسکی و اشتاین بک پایه های شمیم را در حالی شکل می داد که کمی آن طرف تر پسری آزاده در محله ی استقامت در کنار کاستاندا و معروفی و ابراهیمی در حال شکوفایی بود.

کاشکی عشق را زبان سخن بود...

بچه ها کم کم شروع به کنکاش در دنیای حرفه ای شهرزاد کرده بودند و عکاسی را با دوربین او تمرین می کردند. شهرزاد از پول خودش برایشان فیلم های ۳۵ میلیمتری می خرید و با پول خودش عکس های غیر حرفه ای آنها را چاپ می کرد. ایرادشان را می گرفت و تشویقشان می کرد.

شبهای تابستان بود که بچه ها را روی ایوان نگه می داشت و می گفت مدل همدیگر شوند. در کنار انگشتهای سیاه از ذغال و بوی رنگ روغن و در فضای آهنگهای old song، پرورش، چه طعم خوبی داشت. دیگر پای نقاشی به میان آمده بود. رامبراند و دالی و مونش و ون گوگ. دنیاها ی مجازی اکسپرسیون ها شمیم را جوری در ۱۸ سالگی در آغوش گرفت که تا همین روزهای آخر هم در کنار تابلوهایش مشهود بود. این اواخر سری هم به پست مدرنیسم زده بود و می خواست بداند چیست؟

حال دیگر برای خود خانمی شده بود. در

برای "لوتکا" سوار گیلان...

یا سینا "لوتکا"یش را جا گذاشت...

سید فرزام حسینی

با یاد و خاطره ی سینا مدبرنیا

اصلاً شده ایم مرثیه نویس، باید اسم شاعر، نویسنده، روزنامه نگار یا هر چه که هستیم را از رویمان بردارند و ما را فقط صدا کنند مرثیه نویس... به این وضعیت دیگر عادت کرده ایم، چه کنیم تقصیر ما که نیست، تقصیر این روزگار بی مروت است که هر لحظه بلایی بر سرمان نازل می کند، یک روز برای هجرت آن رفیق می نویسیم، روز دیگر برای سفر ابدی این رفیق و همین طور گویا این چرخه ادامه دارد تا شاید، تازه شاید اگر یک روز ما هم نیز به ناچار بدین سفر ابدی رفتیم دیگرانی برای ما مرثیه بنویسند.

امروز قلم گرفته ام تا به یاد مردی بنویسم که سراپا عاشق گیلان و فرهنگش بود. حالا دیگر سینا در جمع ما نیست اما هیچ شکی ندارم که یادش و خدماتش همیشه در تاریخ گیلان زمین ثبت خواهد شد و این رسم تاریخ است که خوبان را هرگز فراموش نخواهد کرد.

اما مرگ هیچ وقت دست بردار ما نیست، سایه به سایه پیش می آید، اینبار جان سینا و همسرش را ستاند، شاید بگویید تقدیر بود، شاید بگویید سرنوشت شان بود، اما من میگویم تقصیر این جاده های لعنتی و رانندگان بی احتیاط است، این گونه سوانح جان بسیاری را در طول سال میگیرد. من نام این گونه مردن را نهاده ام

"بیپوده" مردن یعنی بر سر هیچ و پوچ... بگذریم نمی خواهیم سخن از این مشکل و آن دغدغه بگوییم. مهم، جان دو عزیز بود که رفت...

سینا مدبرنیا، تنها یک شاعر و نویسنده نبود، او یک عنصر فعال در حوزه ی هویت خواهی گیلک بود، فرهنگ گیلان را دوست داشت، ارجش می نهاد و از جان و دل برای سرافرازی اش تلاش میکرد، آثار شعری و داستانی سینا مهر تاییدیست بر این مدعا، حال باید بنشینیم و ببیندیشیم در این زمانه که مردم فرهنگ گریز شده اند چگونه باید جای خالی سینا را پر کرد... سینا مدبرنیا داستان گیلکی زیبایی با عنوان "من و وارث" دارد، در آخر داستان خطاب به وارث (باران) اینگونه می گوید:

"پس هی ز مات نوشو، اگرم شی مرأ تی امرأ ببر تا خودا آسمان" لچکی...

عجیب است، خیلی عجیب است، تا شبی که قرار بود سینا را فردایش دفن کنند، باران بی امان از آسمان رشت می بارید، و ما خرسند از اینکه حداقل خواسته ی سینا محقق می شود و با باران می رود، اما در صبح خاکسپاری باران بند آمد، نکته ی عجیب ماجرا اینجاست که به هنگام گذاشتن تن بی جان سینا و همسرش در خاک سرد قبرستان تازه آباد رشت، باران گرفت، تا این گیله مرد بارانی را به آرزویش برساند...

...و آمی لوتکا به دریا بوشو.

مهپا

به روح بزرگ سینا مدبرنیا و یاور
همیشگی اش شمیم هدایتی

سینا مدبرنیا خیلی زود از دست بدآئیم. خیلی زودتر از اونچه کی فیکر کودیم. کمتر از یکسال آمی پآلی بیسابو و شتابان بوشو. در ادبیات گیلکی سینا پدیده ای بو که کمتر- آن مؤنستن- شأ گیلان مؤن اونه سراغ گیتن. هم شعر گوت، هم داستان نیویش، هم

تئاتری بو. هم فارسی هم گیلکی. چه همه مهیمتر گیلکیه جهانی بوکوده بو. وبلاگ دورون. فیس بوک مؤن. لوتکا- آنوبلاگ- چقدر دوستدار داشتی. چقدر زاگونه بارده خانه فرهنگ مؤن. ادبیات گیلکی همراً زاگونه آشنا بوکود. همه زاگونه یاد دره که چقدر نوروز بل و آسی فیس بوک مؤن فعالیت کودی. بی قرار بو گیلکی فرهنگ و آستی. وای کی چقدر گیلان زمینه دوس داشتی.

چی دیل دریایی داشتی. لوتکا. کایاک. (لوتکا و کایاک روسی و آمریکن زبون مؤن قایق و کرجی ترجمه بئه. شرق و غرب عالم)

دیلی داشتی به وسعت جغرافیای جهان. چقدر کایاک مؤن مهربون بو. هر دفأ شؤم هر ته موشکل کامپیوتری داشتیم مره حل کودی و بی هیچ چیشم داشتی، جوابگو بو.

آن یاور چی شمیم دیل انگیزی بو. سینا مؤنستن مهربان. بیرون، اول تا آخر، کس کسونه با هم دئم و تا آخر با هم بیساد و شور دریایی مره به دریا بوشو. آمی لوتکا به دریا بوشو...

تأسیانی

وأكفته دیل ۶ دیمه
کاریکا پاٹ،
وارشی ماتاب ۶ جیری،
اؤرگادی
اوروشواره واگوبا
امان.. امان:

ای وارم دئه
شورومی راشی
فودأشت
فأنرسئه رادوارأ
ناخبره!

جولفانی تأسیانی تأن،
أشأنی نامأ

بکأشت،
جیجاکی باهارأ،
لاپ، چورأکود!

امان.. امان..
بیخابی،
اون ۶ پسی، واخابأ نوشؤ،
بیدارأبؤ!
سبز ۶ «وای ی ی»
گوده،

هوتؤ

سینه میأن!

امان.. امان..

سرخ ۶ تامتول ۶ هرایأ
کیسه دئه

آووچأ ده؟

گیلکی تامتومأزنه خنده اوخانأ
گرأده؟

نیگا گومگومه یأ

أ جومجومه روفه میأنی،

ولأنه دمرده'

به؟

«من دأنم، تو!»

هلماله

أویرأبه،

جخطرأ شه؟

امان.. امان..

امان و

امان.. امان..!

سین. سیامک

اه و دوشباره ۱

بی تو
پا سوستأ کونئه شعر
برازه کشئه
دوشاب خوری انگوشتأ
شقا کونئه.

وارش
رمش ۶ او دس ۶ کؤل
رامته' نأ شوستندره.

اه و دوشباره ۲*

فووؤ

ایوارکی

أسأ

برأنده بؤن ۶ جان،
-تاچوم کارکونئه
بی هیتأ دس فیرا
بی هیتأ واگیرا-

بینویس

شوروم خؤرأ

کوه گوفان ۶ تیجیأ وأسیئنه.

باد

أسأسی کونئه

وأوینه دیزأ.

گلفأ نوکون!

ایسان ۶ بار ۶ قورقوشوم

چانچو کشأ

بئگاد.

:

:

:

فووؤ

ایوارکی

زنگ ۶ رک ۶ صدا ویرسأ

تو

نئسأیی.

مسعود پورهادی

*
واگیرا= رواج یافتن=پاسخ گفتن به
صدا= همسرایی
گوف، گوفان= نوک وقله، قله ها
أسأسی= بی قراری
دیز= جفتی که هم راه نوزاد می آید
گلف= فاصله
ایسان= بودن در جایی
چان= بار
قورقوشوم= زمخت
ایسان بار قورقوشوم=بارسنگین هستی
چانچو کش=کسی که بار را حمل می کند.
زنگه رک= در گذشته برای محافظت باغ
از گزند پرندگان با قوطی حلب وچیز
های دیگر وسیله ای درست می کردند
وانرا به طنابی وصل میکردند وباگشیدن
طناب سر وصدا راه می انداختند تا
پرندگان بگریزند.

فائزہ.

تی قبرہ مئن
اؤ درہ جوئن.

می چوم ارسو
تی چوموئن
خو درہ جوئن.

دولوساچئہ وارش ۛ بوغضہ نیا!
آسوموئن ۛ سر ۛ مئن، تو درہ
جوئن.

چی بگوئم تا پیلہ گل
چی بگوئم تا کی تی خندہ'
نگنی؟

گازاپیچ تی کفنہ، جوئن ۛ برا..
پور زمانہ لوئم ۛ مئن،
جووئن مرکی دابابو!
هر چی مرداک ایسابو،

راشی مئن،

قولدوئن ۛ مئن،

مرک ۛ امرأ خوآبو!

بمیرم تی چوموئن ۛ تاسیوئن
رئہ...

تا واگودی تی قشنگ ۛ چوموئنہ،
تی سیا روز

شوآ بو!

گازاپیچ تی کفنہ جوئن ۛ برا..
تی پسی،

آمونانی شوئینیم.

نیئہ باور کی تو نیسای و

بوشوی،

نیئہ باور کی دئہ خا نقل

نوگوئی.....

یعنی تا ابد دئہ خندہ نوکونی؟

یعنی تو، دئہ آمرئہ شعر

نوخوئی؟

وختی نیسای،

کی خا ایشتو بدی

هر روز زاکوئنہ:

«ایلاهی همیشک گیلک

بوموئی»!؟

ب.دورک

نأنم

چی بوؤسته بو،

کی تی مار او تو کودی!

وارشان،

هیچچی نأستی.

هچین خوئرئہ،

واچوکستی

نم بیگیفته خانئہ بام ۛ سر.

هانأ دأنم

کی آمن،

أمی ارسویان ۛ امرأ،

«ها کوچ ۛ ثانیہ'ن» ۛ میان،

اویرا بوؤستندیریم..!

میرع. میم

"سینا مدبر نیا" خانی کی

نیشأ آن ۛ یاده جخترأدان.

۱

فورشان ۛ سر

گیل ۛ مردای

ناجه بوجور آوردندرہ

شورم ۛ جا

اویرا بم

بی لوتکا.

۲

چن پر کاله ارسو

واتابار نیئہ

أن همه داغ ۛ رئہ

تو شا جوب

وآ بوؤستن!

تقدیم به می عزیز رفیق سینا
وانی با وفا همسر شمیم

تو اگہ

ها گیل ۛ خاک ۛ میانی بئسابی

گیل ۛ وا

دوبأ دائی عزرائیلأ.

روزگار!

تی شور چومانأ تش بیگیرہ

گیلمرد ۛ ناجانأ،

غوربت ۛ خاک ۛ مئن بادأ دائی

آخ برار جان!

تی او خندہ کودئہ

تی هو گیلک بمانی

آفرین گفتنہ رئہ من بیمیرم

چن شبہ شوروم گیرہ می چوم ۛ دور

می دیلا دکلائئہ

دیما هیستأ کونئہ

خاب نارم

خانه نارم

قرار نارم.

تی وأسی

کاسپینم

أمی راشئن

دامونان

پیلہ دلفک

أمی خوشک ۛ پرچینم سیاه به تن،

خون به چومید.

خوداجان ایمسالہ یأ، ورف ووارش نباران!

می ریفئقان

چن وجب خاک

چن تا لا پارچه میئن خوفته ئیدی

بیدینید بی رحمی ۛ ا روزگار ۛ

گولچینا!

فرزین کارگر

حمید نظرخواہ علیسرائی

من تا دیروز اگر شعر کی برای دل محزونم به فارسی می سرودم با این غمنامه که به گیلکی ست، ازین پس می خواهم ادامه دهنده ی راه سینای گیلک و شمیم متواضع و اهل قلم باشم.

می دیلاً غوصه دره یه عالمه. کی دأنئه؟
هیچکی نأنئه جز می تور ۛ دیل، کی خورئه هچین هچین ا درد و غوصه ۛ طالبه.
بعضی وختان کی ا درد می جان ۛ میان زور اورئه و خایه مرأ خفه ۛ کونئه،
من خدا خدا کونم، ای نفر زود فارسه تا ایچه اون ۛ رئه گب بزنم.
می دیله ناجه ۛ اونه ویجه فوکونم. هانأ وأستیه کی من زاله کونم ا درد می شین،
ایتأ تيلمبار ۛ مانستن پورا بئه و ایتأ جه ا شبان،
ناخبره، ا تاریک ۛ کوچه پسکوچه ۛ میان،
بی صدا و تنهایی، لش به لش دراز،
درازه، بکفم زمین ۛ رو. بازینام،
می ا ناجه ۛ برم گیل ۛ میان. شومایان! آی آدمان! هیچ دأیدی کی می دیل ۛ ناجه چیه؟
من خایم ا آدمانی کی امی امرأ هسأ ایسأیدی،
هیذره غوصه ندأرید. یا اوشانی کی

مار و پئرید، خوشان ۛ زاکان ۛ مرگه نیدینیدا!
سینا و شمیم ۛ گول، دو تا کوتر ۛ مانستن ایتأ روز جه خوشان ۛ لوجانک ۛ سروریشیدی،
بال به بال پر بزئید به آسمان. جایی کی صاف و تمیز و آبه.
جایی کی جه ناخوشی و قهر و ناز ۛ آدمان ۛ کوچی دیل خبر نیئه.
جایی کی جه پز دان، گولاز کودن،
لوجان زن به همدیگر خبر نیئه. من دأنم اوشان دأنستوبؤ، کویأ پرواز بوکودیدا!
أممأ جغلان انه جه محزون بدأرید تا به ابد:
داغ ۛ اولاد ۛ جوانه أمأها، زیاد بریم،
ولی اوشان ۛ پئر و ماران نتأنید امی مانستنی ببیدا!
او زاکان ۛ پئر و مار، تا کی دنیا دونهیا،
خوشانه جیگر گوشان ۛ مرگه به ا زودی فراموش کونید.
من با اونی کی بینویشه خو مقاله میأنی « لعنت به جاده ها »
خیلی خیلی هم زبان و همدل و موافقم.
أممأ من آی برأران آی خاخوران، آی رفقا.

خایم ای چی دیگه بگم. تف به او کسانی کی او شب ۛ نحس ۛ میان او درن دشت و غریبه جا میان،
أمی عزیزان ۛ مره غریب نوازی نوکودن!
جغلان ۛ با وفا! خؤبه کی جه ا نفرین دوأریم!
چون دأنم امی پیله خدا، خودش دأنئه اوشانی کی باعث و بانی و ا فاجعه بوؤستیدی،
چوتؤیی سزا بده. سرآخر وأستی بگم:
روزی ببه، داغ ۛ رفیق، مرگ ۛ جوانه نیدینم و جه ا پس،
کسان ۛ عزیزان ۛ مجلس ۛ شادی میان شریک بییم.
اویه باید گول بیگیم، گول بیشناویم.
کس کسه دیماً از ته ۛ دیل بو بکشیم، ماچی بدیم.
کس کسه دیماً از ته ۛ دیل بو بکشیم، ماچی بدیم.

یوسف مدبرنیا

باروڼی بوار بوار ...

سمیرا بزرگی

دلوپس که بؤم، وختی که ترسؤم، را شؤم. مه مآرم هآتره. وختی مسافر^۲ منتظره، وختی بد^۲ خاب وینه، وختی اؤن^۲ دست هی جا نرسئه، را شو. ندؤنم ارثیه یا اون^۲ جا یاد بگیتام...

اؤن سیا شېم تا صوب را بشآم. ۱۲ متری اتاق^۲ میؤن، چند صدمتر بشآم و بؤمام... وارشم مه أسورئون^۲ أمرا وارسته. شاید خو واستی گریه کؤده که دیه سینا اؤن^۲ وارستنا نوینه. شایدم أمئه حال و روزئبه وارسته. را بشآم و زار بزآم. را بشآم و بد و بیرا

بگوتم... لعنت به جاده؟! جاده چه کاره آی؟! لعنت به شما... جاده فقط وسیله آی که أمئه عزیزؤنا أمه جا آگیره! که أمنا حالی بکؤنه اگه جا به جا بییم، پرپر بییم! که أمنا خسته بکنه... که أمئه گوشا بکشه که أمه جای^۲ سر بینیشیم و بگوئیم أمنا چه به تاختن! لعنت به شما!

بیژن نجدی یه تا مصاحبه میؤن بگوته: «یوزپلنگ^۲ نسل خای منقرضاً بو. یوزپلنگ حیوونیه که همیشه پیش دره و تازه. آرمان گرایان^۲ نسلم هآتره؛

یوزپلنگ^۲ نسل^۲ مؤنسته منقرضاً بو...»

مسعود پورهادی، پنجآومین گیلکی داستان^۲ جلسه به، خو نامه میؤن، أمنا یوزپلنگ بخؤنده با؛ امین. مؤن. سینا وباخی خؤردئون...

یه تا از یوزپلنگؤنا بکشتن... أمنا مَکشید؛ مرگ، مرگ اؤره.

مطلب^۲ عنوان، بهروز پورجعفر^۲ ترانه و آخری جمله، شمس لنگرودی شعر^۲ شنه.

سرد^۲ زمین، سرخ^۲ چوشم!

میرع.میم

آخری روز زنگ بزئه بو، بوته بو: «من هآلئه دیار^۲ غربت ایسام، هممه تا زاکانا سلام برسان!»

بوته بوم: «تره دینم!!»

تازه بوبؤبو أمئه رفیق. تازه أمئه دارؤن تی تی کادبؤن. پور بومؤنسه بو تا ای باغ^۲ دارؤن^۲ میوه برسه... خأسیم پور هقسسای بوکونیم. خأسیم با هم ایلجار بدآریم.

او «چئن» کی خو شعرؤن^۲ مئن گوت و خو داستانؤن^۲ مئن نیویشت، هچی گب نبون، هچی چن ته کلمه نبون کی همدیگر^۲ ور دچئه بی...

همه این^۲ پيله دبؤنا جی أمآن. همه این^۲ درد بون. أمئه درد بون. ای دچیک دردؤنی که آدمه واندئنه و خورئه مورشؤن آدم^۲

جؤن دکئنه و خالی شآنه اوشؤنه کلمآن^۲ هممه بیرون فودن و کسؤن^۲ گوش رسؤنن.

گرچی گآگلف، کلمه^۲ ن' همرام نشآنه بعضی دردؤنأجی رآتا بؤن!

گیلان زمین^۲ خاک سرده. أمما أمئبه نه. هوتؤ که سینایئبه نبو. سینای^۲ جؤن بوشؤ ای سرد^۲ خاک^۲ جیر امما سینای^۲ گبؤن، سینای^۲ رامته، نه! اوشؤن، أمئه گب و أمئه راشیئم ایسه. آله موقووا نوبؤیم، تا أمه ایسآیم، تا سینای^۲ مورشؤن کسؤن درن و ایسان، سینام ایسا!

اوولی روزؤن یکته پيله مردآک^۲ اسمه بوته بو کی: اون^۲ کشته مئن بوشؤمی

راپیمایی!!

پس هچی نبو...

هچی نئه کی وختی ای پيله مردآکه نآدرن خاک^۲ مئن، آدم او پيله مردآکه یادأم دکئه و مطمئن ببون کی سینام او پيله مردآکاجی چیزی کم ندآشت!

دئه تمنآکون!

مو دئه هیچچی نخآنم بوگوؤم!

بدآ شعر،

تامتوری بدآره و

نم نمئ،

خو بنه^۲ ای نم دگيته خاک^۲ مئن،

قورصآکونه!

اتفاق مدام

امین حسن پور

پس از شوریدن بر وضعیتی که جامعه، خانواده، مدرسه و بوروکراسی آن را رقم می‌زنند، نوبت به شوریدن بر جریانی می‌رسد که سینا و رفقایش بر شانه‌های ایشان ایستاده‌اند؛ جریانی که با تمام تلاش‌های ارجمندش در دهه‌های گذشته، با اصرار محافظه‌کارانه‌ای در قامت گیلان‌پژوه و گیلان‌شناس باقی ماند و دقیقاً به همین دلیل است که سینا، نه صرفاً آنی‌ست که در مراسم تدفین به نوعی معرفی شد و نه این چیزی‌ست که به عنوان گیلان‌پژوه یا گیلان‌شناس معرفی می‌شود. دقیقاً به همین دلیل است که وسواس سینا در کشف نقاط تماس عین و ذهن و اعتراضش به یاران هم‌اندیشه، حتی برای دقیقه‌ای گیلکی حرف زدن در فضایی که باید گیلکی حرف زد مثال‌زدنی‌ست.

به گمان من، همین وسواس و اعتراض، آن چیزی‌ست که اگر، اگر خیلی از ما داشتیم/داشته باشیم و به کار می‌بستیم/ببندیم، وضعیت اندیشگی و چند و چون کنش اجتماعی‌مان بهتر می‌بود/خواهد بود.

قول داده بودم که سرآخر برای جای‌گزین کردن حادثه، با واژه‌ی اتفاق دلیل بیاورم. و کیست که نداند بودن و نبودن ما، مدیون اتفاق‌هاست. اگر اتفاقی شماره‌ای از گیله‌وا به دست‌مان نرسیده بود، اگر خیلی اتفاقی نوار کاستی از محمولی مظف‌ری یا شیون فومنی به خانه‌مان راه نیافته بود، اگر کتابی یا نواری از جایی به دست‌مان نرسیده بود، اگر بر حسب اتفاق یکی از اعضای خانواده‌مان از آن جور آدم‌ها نمی‌بود. اگر یک روز ناگهان نشریه دانشجویی زبته به دست‌مان نمی‌رسید. اگر اتفاقی در دانشگاهی دیگر قبول می‌شدیم یا اصلاً نمی‌شدیم. اگر خیلی اتفاقی صابون محتسبی به تن‌مان نخورده بود. اگر تصادفاً یک معلم کتاب‌خوان یا سخن‌ور نداشتیم. اگر.. اگر.. اگر..

چندی پیش در یادداشتی درباره‌ی مالکیت در گیلان و به بهانه‌ی مرگ سینماگر جوان شهرم، مهدی دانش‌رفتار، از زه‌کشی مازاد به بیرون از گیلان نوشتم. مازاد سرمایه‌ی پولی، انسانی و فرهنگی. رودخانه‌ی خروشان پول/اندیشه/نخبه از درون به بیرون و این‌که این میانه تنها رسوب این رودخانه نصیب ماست و باز نوشته بودم که باید دید چه بر سر این رسوب می‌آید، اگر نخواهد به مالکیت نامالکیت قدرت در آید؟ جوان‌مرگی. آیا سرنوشت این رسوب چیزی جز جوان‌مرگی است؟ و این بار، برای سینا و شمیم، خیلی اتفاقی. خیلی خیلی اتفاقی.

لاهیجان/۱۵۸۴، تیر ما

آن موقعیت و آن چیزی که از سینا بر جای مانده درست از همین نقطه آغاز می‌شود. سینا شاعر بود و به زبان مادری‌اش، شعر می‌گفت. سینا در داستان گیلکی هم یک سالی به صورت جدی مشغول سعی و خطا بود. کارهای دیگر هم می‌کرد. اما همه‌ی این‌ها با ملات‌اندیشه و آرمانی به هم وصل بودند که به نوعی اندیشه‌ی درگیرکننده‌ی اغلب رفقای او نیز هست. هویت قومی و پیکار پی‌گیرانه و خستگی‌ناپذیر برای شکل دادن به یک رنسانس اجتماعی در میان گیلکان. مردمی که همچون زبان‌شان به مفاک بودن و نبودن درافتاده‌اند. زبانی که خود درگیر مفاک اندوه‌بار بودن و نبودن است. زبانی که هست و نیست. زبانی که درگیر بیم و امید، انکار و اثبات و انقراض و زایش است.

اجازه دهید آسمان و ریسمان را به هم ببافم و به مراسم تدفین سینا و شمیم بازگردم. در کنار مسأله‌ی «فقدان» که خانواده و دوستان را درگیر کرده، مسأله‌ی میراث سینا خودنمایی می‌کند. شعر خوانده می‌شود. سخن رانده می‌شود. چنان که در این گونه مراسم به‌هنگار است، از خوبی‌های انسانی که دیگر نیست گفته می‌شود و حتی بدی‌هایش با دریغ‌گویی و حسرت یاد می‌شود.

این میانه، اصرار جمعی از رفقای سینا -که من در این یادداشت اینان را نمایندگی می‌کنم- بر گیلکی‌خوانی و گیلکی‌نویسی و گیلکی‌گویی به نوعی تلاش برای تسخیر موقعیت بوده و هست. از موقعیتی حرف می‌زنم که به واسطه‌ی نوع بودن سینا، در نبودنش رقم خورده.

شوریدن علیه روابط خانوادگی، آن گونه که این جسارت را به ما بدهد که نگوییم این سوگ و موقعیت پس از آن متعلق به خانواده‌ی سیناست؛ و تلاش برای تسخیر موقعیت و بازتکرار هرآن‌چه سینا دوست داشت بگوید یا دست‌کم سخن گفتن به روشی که سینا میل داشت، همه و همه نتیجه‌ی همین اصرار رفقای سیناست. رفقای که خود را ببرهای کاسپین می‌دانند. هم‌چون سینایی که خود یکی از همین ببرها بود. و این ادعا خود ناشی از درگیری در همان مفاک بودن و نبودن و انقراض و زایش است.

سینا خود درگیر این شورش بود. شوریدن علیه وضعیتی که نبودن و انقراض هویت قومی و زبان مادری‌اش را می‌خواهد و اصرار بر کشف ارتباط میان آرمان و کنش. به یاد آوریم اصرار سینا را بر استفاده‌ی لوکس از این زبان در شعر و داستان و برخی وضعیتهای نمادین. و مقایسه کنیم این شورش و اصرار را با عملکرد بسیاری از تلاشگران چند دهه برای قوم گیلک که با اصرار خود را گیلان‌شناس و گیلان‌پژوه می‌نامند.

سینا مدبرنیا به همراه همسرش شمیم هدایتی در یک حادثه‌ی تصادف رانندگی درگذشتند. یا آن گونه که ما گیلکان می‌گوییم، بی هیچ شلیله‌پیلله و لفاظی: مُردند.

این یادداشت قرار است به بهانه‌ی همین خبر نوشته شود. پس اجازه دهید همین جا دستکاری کوچکی در متن خبر بکنیم و به جای حادثه، واژه‌ی اتفاق را بنشانیم. دلیلش را بعدتر خواهم نوشت.

به بهانه‌ی این مرگ خیلی چیزها می‌توان نوشت. از برخورد عریان و بی‌واسطه‌ی آدمی با مرگ بگیر تا دنگ و فنگ فرسایشی اخذ مجوز از آموزگار بزرگ برای نشر کتابی که جان‌ش را هرکسی کنده غیر از حضرتش. یا حتی می‌توان سوگواری قلمی کرد و ضجه نوشت و این هم شدنی‌ست که از جان‌ستانی جاده‌هایی نوشت که به اندازه‌ی یک جنگ تمام‌عیار کشته می‌گیرد.

من اما ترجیح می‌دهم به قول سینمایان، به نمایی کلوزآپ از سینا مدبرنیا بسنده کنم و دوربین را حتی جلوتر از این‌که هست ببرم و وارد سلول‌های پوست تنی شوم که این روزها علی‌رغم آه و افسوس ما، مشغول پیوستن به انبوه خاکی زمین هستند.

این‌که به شمیم هدایتی نمی‌پردازم به این دلیل باز می‌گردد که شناختی از او ندارم و این وظیفه بر دوش رفقای نزدیک این مترجم پرتلاش اما به در بسته خورده است. سخن من اما از آن چیزی‌ست که پس از سینا بر جای مانده و موقعیتی که رقم خورده و می‌خورد.

□

نزدیک‌ترین وضعیت پس از مرگ، وضعیت «فقدان» است. درگیری ذهنی که عمری به درازای عمر انسان دارد. لحظه‌ای که یک عضو از قبیله/خانواده/گروه دیگر نیست. نبودنی که انسان را به مفاک اندوه درمی‌اندازد.

با نگاهی فرویدی، مراسم و تشریفات تدفین و سوگواری، به نوعی تجربه‌ی دوباره‌ی فرایند مرگ آن انسانی‌ست که دیگر نیست. به خاک سپردن و اشک ریختن، مرگی نمادین است برای هضم تجربه‌ی اصیل مرگ. برای باور نبودن او. در واقع به خاک سپاری نمادین بودن فرد مُرده است.

وضعیت مدنظر من اما، مرحله‌ای پس از سوگواری است که برای هرکسی پیش نمی‌آید. چه بسیار انسان که روزانه در همین گیلان می‌میرند. اما در سوگ عده‌ی محدودی سخن رانده می‌شود و سرود و شعر خوانده می‌شود و باز در سوگ عده‌ی کمتری شعرهایی خوانده می‌شود که از آن خود آن انسان بوده باشد.

جنگل، ساکت بو.
داران، همه تا خوفته بید.
گیل مرداکان،
سیگار کشئید و گیل زناکان،
فقط.. آه!
چونکی
داران، دئه ولگ و شاخه نأشتید و شالان...
شالان خنده کودید.
سینا مدبرنیا

تیر ۱۳۵۶ رشت - ۱۰ آبان ۱۳۸۹ رشت